

Vastine arviointikertomukseen 2021

Yleistä

Konserniasiat

Tarkastuslautakunta:

Ristijärven Vuokratalot Oy:n sekä Osuuskunta Seniorisillan toiminta on kehittynyt positiiviseen suuntaan.

Kunnanhallitus:

Molempien tytäryhtiöiden toimintaa on hoidettu asiantuntevasti ja asianmukaisesti.

Tilinpäätös

Tarkastuslautakunta:

Tarkastuksessa on havaittu puutteita liitetietotositteiden osalta. Tilintarkastaja suosittelee kiinnittämään huomiota liitetietotositteiden laadintaan.

Liitetiedot on esitetty riittävässä laajuudessa ja niissä esitetyt tiedot vastaavat tilinpäätöksessä esitettyjä laskelmia tai muita selvityksiä.

Kunnanhallitus:

Tilinpäätöksen liitetiedot tekee palveluntoimittaja ja luvut niihin kootaan eri konserniyhteisöistä sekä kunnasta. Jotta kaikki tarvittava aineisto saadaan koottua, vaatii se aikaa ja yhteydenottoja eri tahoihin. Viime hetkellä tehdyt päätökset mm. Seniorpoliksen alaskirjaus, aiheuttaa muutoksia kaikissa raporteissa ja niiden päivittäminen vie oman aikansa.

Kaiken kaikkiaan aineisto on ollut riittävä ja tiedot oikein. Seuraava tilinpäätös tehdään uuden kirjanpitäjän kanssa ja hänen kanssaan on sovittu jo pidettäväksi palaveri tilinpäätöksen juoksuttamisesta.

Kunnan talous

Tarkastuslautakunta:

Kunnan talous on kireällä. Kunnassa on laadittu talouden tasapainottamisohjelma taloustilanteen parantamiseksi. Talousarvio 2022 on alijäämäinen, joten on tärkeää huolehtia tasapainottamisohjelman noudattamisesta sekä jatkaa tarkkaa taloudenpitoa ja -seurantaa.

Kunnanhallitus:

Kuluva vuosi 2022 tulee olemaan haasteellinen, mikä johtuu pääosin soten toimintakulujen kasvusta, verotulojen pienemisestä sekä valtion koronatukien poistumisesta. Toimintakate pienenee vuodesta 2021 tämän vuoden budjetoituun verrattuna 3,5 %.

Vuonna 2023 olemme uudessa toimintaympäristössä. Sote-uudistuksen myötä kunnan tuloveroprosentti laskee 12,64 %-yksikköä ja kunnan osuus yhteisöveron tuotosta alenee 11,25 %-yksikköä. Siirtyvien sote-kustannusten 7 861 614 e lisäksi valtionosuudet pienenevät 91,8 %. Veroprosenttia korotettiin 21,5 %-yksiköstä 22,00 joulukuussa 2021. Kunnallisveroon emme pysty enää

vaikuttamaan ja kiinteistöveroprosenttejakin on arvioitava ottaen huomioon kuntalaisten taloudellinen kantokyky, mutta myös kunnan vetovoimatekijät.

Euroopassa käytävä sota, hintojen, kustannusten ja korkojen vauhdikas nousu sekä ekonomistien väläyttelemä talouskasvun nopea hidastumisen riski tulevat väistämättä välittymään Ristijärven kunnan taloudelliseen tilaan. Pienen kunnan toiminnassa jo yksin energiahintojen nousu aiheuttaa merkittäviä muutoksia tulevaan talousarvioon, mutta on näkynyt myös jo tämän vuoden kustannuksissa, joihin ei ole ennakoon pystytty varautumaan.

Kunta ei ole pystynyt investoimaan muutamaan vuoteen, vaan on pyrkinyt hoitamaan ainoastaan välittömät rakennusten ja infran korjauskustannukset. Lainakantaa on saatu näin pienennettyä ja korkojen noustessa tämä on ollut oikea ratkaisu, mutta ei kestävä kunnan kehittämistä ja elinvoimaisuutta ylläpitävä keino.

Ostopalvelujen hinnat ovat kohonneet, mikä vaikuttaa suoraan sopimusten hintoihin. Muun muassa koulukuljetusten ja asiointiliikenteen taksoja tarkistettiin kohonneiden polttoainekustannusten vuoksi 7 % alkuvuodesta. Myös koulun ateriapalvelujentuottaja on ilmoittanut 8,52 % hintojen noususta alkuvuodesta 2023. Kustannusten kasvu vaikuttaa kaikissa palveluostoissa sekä kunnan omassa toiminnassa.

Kunta on myynyt kiinteistöjä ja muuta omaisuutta. Avustuksista on pääosin luovuttu kokonaan, mutta tieavustukset ovat kunnan elinvoiman ja asutuksen kannalta välttämättömiä.

Henkilöstömenot on pystytty pitämään palkankorotuksista huolimatta kurissa, mutta resurssien vähyys näkyy työssä jaksamisessa. Pienessä kunnassa on samat lakisääteiset tehtävät kuin isossa kaupungissakin ja vaikka kunnalla ei muita vapaaehtoisia tehtäviä olisi, on henkilöstöresurssit oltava riittävät. Naapurikuntien kanssa jaettuina henkilöresursseja kunnassa on ollut jo vuosia ja yhteisiä toimintamalleja kehitetään koko ajan.

Kunnan palveluita on kilpailutettu ja ulkoistettu sekä rakennuksia vuokrattu, mikä on osoittautunut oletettua kalliimmaksi ja kustannukset ovat entisestään nousseet. Sopimuksia uusitaan jälleen ensi vuonna, mutta hinnat eivät ainakaan tule laskemaan.

Taloutta tasapainotetaan edelleen omaa toimintaa kehittämällä, mutta myös yhteistyössä Kainuun kuntien kanssa. Yhteiset projektit, yhteiset toimintamallit ja yhteiset henkilöstöresurssit ovat ehdoton edellytys pienen kunnan kehittämiseksi. Työn alla ovat mm.:

- tietohallinnon resurssien jakaminen koko maakunnan alueelle
- digitalisaatiota edistävät projektit ja hankkeet
- yhteinen aluearkkitehti, yhteinen rakennustarkastaja naapurikuntien kanssa
- ympäristöterveydenhuollon ja maaseutupalveluiden uudelleenjärjestelyt
- ateria- ja puhtaanapitopalvelujen yhtiöittäminen Kainuun kuntien kanssa.

Tuulivoimakaavoitus kunnassa on aloitettu, mutta tuloja sieltä ei kerry vielä vuosiin. Olemme palkanneet henkilön kartoittamaan luvattomia rakennuksia, mutta työ on vasta alkuvaiheessa, joten kiinteistöverokertymän kasvukin on epävarmaa. Yksityisiä maanomistajia on pyritty saamaan mukaan kaavoitusprosesseihin, mutta tuloksetta. Kysyntää on vakituisista kuin kesäkiinteistöistäkin sekä tonteista, mutta tarjonta on vähäistä. Selvittelyssä on myös Saukkovaaran las-kettelukeskuksen toimintojen uudelleenjärjestely.

Saatavien perintä on ulkoistettu. Kunnan saatavat n. 100 000 euroa ovat pääosin säätiöltä, joka järjestää mm. mielenterveys- ja päihdekuntoutujille sekä vanhuksille vuokra-asumista sekä

yksityiseltä vuokranantajalta. Myös näiden osalta olemme käyneet neuvotteluja, kuinka toiminta jatkuisi, mutta saatavat lyhenisi.

Kainuun sote -kuntayhtymän alijäämien kattamisvelvollisuus sekä Kuntaliiton ja valtiovarainministeriön laskelmissa esitetyt ennusteet valtionosuuksista osoittavat Ristijärven kunnalle merkittävää vähennystä rahoitukseen, jota omalla toiminnalla ei pystytä kattamaan. Ensi vuonna on varauduttava siihen, että myös lakisääteisten palvelujen järjestämiseen ja tuottamiseen joudutaan ottamaan lisää velkarahaa.

Vastuualueiden toiminnan arviointi

Hallintopalvelut

Tarkastuslautakunta:

Onko Monetran ja kunnan välinen yhteistyö saatu toimimaan?

Kunnanhallitus:

Monetran kanssa pidetään kehittämissalaveri kaksi kertaa vuodessa. Lisäksi on pidetty toimintokohtaisia palavereja, joissa käydään läpi prosesseja ja kehittämiskohteita. Palveluntuottajan henkilöstössä on vaihtuvuutta, mikä osaltaan vaikuttaa toimintaan. Päivittäiset rutiinit toimivat kukuinkin, mutta edelleen henkilöstölle tarvitaan täsmäkoulutusta, jotta toimintoja saataisiin automatisoitua ja sitä myöten tuntihinnoitteluun perustuvia palveluita minimoitua. Yhteistyö on kehittynyt parempaan päin.

Työllisyyden hoito

Tarkastuslautakunta:

Pitkäaikaistyöttömien työllistyminen ei ole toteutunut tavoitteiden mukaisesti.

Kunnanhallitus:

Pitkäaikaistyöttömien työllistämässä on edelleen haasteita, joita nykyinen työllisyydenhoidon malli ei täysimääräisesti tue. Työkokeiluja ja kuntouttavaa työtoimintaa on haasteellista järjestää ainoastaan 4H:n avustuksella, eikä kunnassa ole yrityksiä, jotka voisivat heitä työllistää. Vielä ei ole täysin selvää, kuinka työllisyyspalvelut muuttuvat käytännössä esim. pitkäaikaistyöttömien osalta, kun te-palvelut siirtyvät järjestettäväksi kuntiin vuoden 2025 alusta. Kuluvana vuonna heinäkuussa Kelan ns. sakkomaksuja oli maksettu 20 % vähemmän kuin edellisvuonna.

Joukkoliikenne

Tarkastuslautakunta:

Sisäinen asiointiliikenne katsotaan olevan hyvin tarpeellinen sitä tarvitseville. Kainuun joukkoliikenne toimii edelleen sujuvasti yhteishankinnan päättymisen jälkeinkin.

Kunnanhallitus:

Asiointiliikenteen sopimusoptyoista päätettiin kevään hallituksessa. Jo lukukauden alusta hinnat ovat nousseet 7 % ja mikäli reittejä lisätään, kustannuksia koituu tulevana vuonna vielä enemmän.

Elinkeinopalvelut

Tarkastuslautakunta:

Tulisiko kunnan huomioida uudet yrittäjät sekä terävöittää vielä yrittäjyhteistyötä?

Kunnanhallitus:

Yrityskentällä tapahtuu vähän ja hitaasti muutoksia. Yrittäjille järjestetään vuosittain tapaaminen kunnantalolla. Osallistujia on vähänlaisesti. Kaikki yrittäjät eivät kuulu yrittäjyhdistykseen. Koronan vuoksi tapaamisia on jouduttu jättämään väliin. Kunta on palvellut yrittäjiä kaikissa tilanteissa, missä yrittäjä on ottanut yhteyttä kuntaan. Asiat on joko saatu ratkaistuiksi tai sitten on ohjattu yrittäjää oikean tahon pakeille. Uuden yrityksen perustamisesta ei kunnalla ole välttämättä tietoa, ellei yrittäjä ota yhteyttä kuntaan tai tieto tule muuta kautta. Uudelle yrittäjälle vietään pieni lahja ja tai kukat kun sellainen kuntaan tulee.

Sivistyspalvelut

Varhaiskasvatus

Tarkastuslautakunta:

Koska selvityksen mukaan vuosien 2020 ja 2021 tilinpäätösluvut eivät ole vertailukelpoisia aikaisempien vuosien lukuihin, jatkossa on suositeltavaa esittää taulukot tilinpäätöksessä vuodesta 202 lähtien.

Kunnanhallitus:

Tilinpäätösluvut on viime vuosina yhtenäistetty Tabellan talousarviomallin mukaisiin osa-alueisiin. Aikaisempien vuosien laskukaava ei ole ollut tiedossa. Aiemmat vuodet poistetaan jatkossa tilinpäätöksen vertailusta.

Kirjasto ja kulttuuri

Tarkastuslautakunta:

Todettiin kirjaston tuottavan laadukkaita palveluita. Kiitosta on tullut mm. hyvästä asiakaspalvelusta, monipuolisesta aineistosta ja kulttuuritarjonnasta.

Kunnanhallitus:

Kuntaorganisaation kirjasto- ja kulttuuritoimen mahdollisuuksia tukeva yhteistyö, alueellinen ja valtakunnallinen verkostoituminen yhteisine hankkeineen sekä vuorovaikutteiset suhteet asiakaisiin ja kunnassa toimiviin yhdistyksiin tekevät työstä antoisaa ja innostavaa.

Hyvinvointipalvelut

Tarkastuslautakunta:

Ristijärveläinen talkoohenki on noteerattu laajasti Kainuussa ja muuallakin maassa. Mm. Saukko-vaaralla v. 2021 järjestetyt SM-hiihtokilpailut toi kunnanäkyvyyttä ja tunnettavuutta valtakunnallisesti.

Kunnanhallitus:

Talkoohenki ja talkoolaiset ovat eilinehto järjestettäessä niin paikallisia kuin valtakunnallisiakin tapahtumia. Kuntastrategian mukaisesti yhdessä tekeminen ja yhteen hiileen puhaltaminen ovat pienen kunnan vahvuus.

Kunnat ja hyvinvointialueet vastaavat vuoden 2023 alusta lukien hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisestä omalla toimialallaan yhteistyössä paikallisten järjestöjen, yrittäjien ja muiden toimijoiden kanssa.

Jatkossakin yhdistysten kanssa tehtävä yhteistyö on keskeisessä roolissa, vahvistaa kunnan elinvoimaisuutta ja poikii ryhdikkäitä ja ennakkoluulottomia ideoita muutoin omien rajallisten resurssien lisäksi.